

Streszczenie pracy:

Roksana Pilawska-Gronostaj

Ukryty program opowieści filmowych – kobiecość i męskość w wybranych baśniach filmowych w perspektywie pedagogiki kultury popularnej

W poniższej pracy, chciałabym dokonać interpretacji ogólnego wizerunku kobiecości i męskości we współczesnych, wybranych baśniach filmowych jako reprezentacji określonych wzorów, zachowań i postaw odzwierciedlających aktualne oczekiwania społeczne względem płci. Posługując się kategorią ukrytego programu, chciałabym dostrzec to co jest „schowane” pomiędzy baśniowymi wątkami, a pozostaje istotne z perspektywy wychowania dziewczynek i chłopców, poszukujących wśród tekstów kultury popularnej podpowiedzi na pytanie: jak „zbudować” swoją indywidualną tożsamość? W celu ujęcia tematu z perspektywy pedagogicznej, swoją pracę rozpocznę od opisanie zależności pomiędzy kulturą popularną i edukacją. Następnie przejdę do wykazania socjalizacyjnego potencjału kultury jako rozwijającej się przestrzeni zapewniającej jednostce możliwość wykreowania tożsamości. W swoich rozważaniach uwzględnię także rolę edukacji nieformalnej jako sfery dobrowolnie podejmowanej aktywności człowieka. Po zarysowaniu ram pedagogiki kultury popularnej przejdę do kulturowego postrzegania kobiecości i męskości jako kategorii określających płć biologiczną, społeczną i kulturową. W ostatniej części podrozdziału dokonam interpretacji występujących w kulturze współczesnych reprezentacji kobiecości i męskości na przykładach popularnych tekstów literackich i audiowizualnych. W kolejnym podrozdziale podejmę się przedstawienia filmu jako medium. W następnej części przejdę do określenia pedagogicznej i socjalizacyjnej roli baśni, stanowiącej inspirację dla późniejszych fantastycznych opowieści filmowych oraz skoncentruję się na określeniu stanowiska pedagogów względem baśni filmowej jako gatunku.. Przedstawienie powyżej zarysowanych założeń w ostatnim podrozdziale pozwoli mi uchwycić pedagogiczne ramy kategorii ukrytego programu jako „niewidzialnego” nośnika znaczeń, symboli, norm i wartości ukrytych w przestrzeni kultury. W rozdziale metodologicznym chciałabym scharakteryzować technikę analizy treści jako przyjętej techniki badawczej związanej z metodą przeszukiwania archiwów. W rozumieniu metodologicznym, mianem dokumentu określa się każdy materialny ślad ludzkiej działalności. Współcześnie określenie dokument może odnosić się także do materiałów audiowizualnych. W nawiązaniu do pojęcia ukrytego programu przyjmuję że moje badania, będą prowadzone w ramach paradygmatu krytycznego. Krytyczne ujęcie wskazanej problematyki pozwoli mi na wielostronne podejście do tematu uwzględniające prezentowane

wartości, normy i powinności wynikające z roli płciowej bohaterów. Wymienione elementy stanowią ukryty program filmowych opowieści baśniowych. Wykorzystanie założeń paradygmatu krytycznego pozwoli mi także na zamieszczenie własnych wniosków opartych o przeprowadzoną interpretację. Przyjmuję, że porządek społeczno-kulturowy prezentowany w tekstach kultury popularnej jest aktualny wyłącznie dla określonego czasu. Z tego względu w swojej pracy chciałabym poddać analizie filmy powstałe po roku 2015. Uwzględniając wskazane ramy czasowe jako materiał badawczy wybrałam filmy: Hotel Transylwania 2 (reż. G. Tatarovsky, 2015), Aladyn (reż. G. Ritchiem.2019), Cruella (reż. C. Gillespie, 2021) Wednesday (reż. T. Barton, 2022). Odwołując się do przyjętych założeń, w rozdziale badawczym dokonam analizy powyższych filmów przez pryzmat reprezentowanych w nich wizerunków kobiecości i męskości. Podczas interpretacji, skoncentruję się na eksponowanych wzorach zachowań, postawach oraz wartościach wynikających z przypisanej roli płciowej i pozycji społeczno-kulturowej. W celu pełnego ujęcia tematu, szczegółowe pytania w poniższej pracy będą odnosić się do: wyglądu zewnętrznego postaci, ich pozycji w hierarchii społecznej, specyfiki nawiązywanych relacji oraz przejawianego zakresu sprawstwa. Przyjęcie powyżej wymienionych kryteriów, pozwoli mi w ostatniej części na odwołanie się do wartości stanowiących ukryty program wybranych baśni filmowych eksponowanych przez wizerunki ich bohaterów.